

11 01 AN. 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 10.1.2014
Αρ. Πρωτ.: ΥΠ.ΠΟ.Α./ΓΡ.ΥΠ./Κ.Ε./239

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Χρήστο Παππά
2. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4401/29.11.2013 Ερώτηση

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 4401/29.11.2013 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Χρήστου Παππά και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το Τέμενος Φετιχιέ ή Τζαμί του Σταροπάζαρου βρίσκεται εντός του Αρχαιολογικού Χώρου Ρωμαϊκής Αγοράς και έχει το ίδιο χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με την Υ.Α. 15904/24.11.1962, ΦΕΚ 473/Β/17.12.1962.

Σχετικά με το ιστορικό του κτηρίου, η ίδρυσή του, σύμφωνα με ερμηνεία της ιστορικής ονομασίας του («Φετιχιέ» = του Πορθητή, της εκπορθήσεως), συνδέθηκε από παλαιά με το Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή και χρονολογήθηκε αμέσως μετά την κατάληψη της Αθήνας, σε συνάρτηση και με την πρώτη επίσκεψη του σουλτάνου στην πόλη το 1458. Αρχικά υποστηρίχθηκε ότι το κτήριο αποτελεί μετασκευή κατά τον 15ο αιώνα του βυζαντινού ναού της Παναγίας του Σταροπάζαρου, που υπήρξε καθεδρική εκκλησία των Ορθοδόξων επί Φραγκοκρατίας. Η θεωρία αυτή σύντομα εγκαταλείφθηκε για τη γενική παραδοχή της αυτόνομης κατασκευής του κτηρίου, ωστόσο πρόσφατες έρευνες απέδειξαν πράγματι την ύπαρξη ενός μετασκευασμένου χριστιανικού ναού μεσοβυζαντινών χρόνων στον ίδιο χώρο, οδηγώντας –σε συνδυασμό και με νεώτερη μελέτη του– σε αναχρονολόγηση του μνημείου μέσα στον 17ο αιώνα, πιθανόν μεταξύ των ετών 1668-1670. Η ονομασία «Φετιχιέ» για το νέο τέμενος θεωρείται ότι συνδέεται με την επιτυχή ολοκλήρωση των πολεμικών επιχειρήσεων στην Κρήτη και την κατάληψη του νησιού από τους Οθωμανούς το 1669.

Το τέμενος ανήκει σε αρχιτεκτονικό τύπο γνωστό στη διεθνή βιβλιογραφία με τον όρο «quatrefoil plan», λόγω της διαμόρφωσης της στέγασής του με τέσσερα τεταρτοσφαίρια για την αντιστήριξη του κεντρικού τρούλου. Πρόκειται για τύπο που αντιπροσωπεύεται σε ορισμένα από τα λαμπρότερα τεμένη της Κωνσταντινούπολης και γνώρισε μεγάλη διάδοση σε εδάφη της οθωμανικής επικράτειας κατά τον 16ο και 17ο αιώνα, ενώ θεωρείται κατά μία άποψη δημιούργημα της Πρωτεύουσας που είχε ως πρότυπο το ναό της Αγίας Σοφίας.

Στα χρόνια της πρώτης απελευθέρωσης της Αθήνας, το τέμενος παραχωρήθηκε από τη Δημογεροντία στη Φιλόμουσο Εταιρεία για τη στέγαση σχολείου της αλληλοδιδασκτικής μεθόδου (1824). Αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως στρατώνας, στρατιωτική φυλακή του φρουραρχείου και τέλος (πριν από το 1890) ως στρατιωτικό αρτοποιείο, οι κλίβανοι του οποίου κατασκευάστηκαν σε επαφή με το μνημείο. Η τελευταία αυτή χρήση διήρκεσε έως το 1935, όταν, με τις εργασίες αναστήλωσης που πραγματοποιήθηκαν από τον Αναστάσιο Ορλάνδο, αρχιτέκτονα και αρχαιολόγο υψηλού επιστημονικού κύρους, το κτήριο απαλλάχθηκε από τις εξωτερικές του προσθήκες αποκτώντας την εικόνα που διατηρεί έως και σήμερα.

Η αναστήλωση συνοδεύθηκε από εργασίες αποχωμάτωσης στο εσωτερικό του, κατά τις οποίες συγκεντρώθηκαν πολλά θραύσματα γλυπτών μελών και επιγραφών. Το 1963 έγιναν διευθετήσεις στον περιβάλλοντα χώρο, καθώς και διαμορφώσεις εσωτερικά, προκειμένου το κτήριο να χρησιμοποιηθεί για την αποθήκευση αρχαιολογικού υλικού. Έκτοτε στο μνημείο

εκτελούνταν βασικές εργασίες καθαρισμού και συντήρησης από την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, χωρίς αλλαγή της χρήσης του.

Η Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων ασχολήθηκε με το συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό μνημείο εκπονώντας μελέτη αποκατάστασης την οποία ακολούθως εισήγαγε στο ΚΑΣ για την αναγκαία από το Νόμο σχετική γνωμοδότησή του. Η μελέτη εγκρίθηκε σύμφωνα με την με αριθ. πρωτ. αριθ. πρωτ. ΥΠΑΙΘΠΑ-ΓΓΠ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΒΜΜ/72763/10948/1716/2.5.2013 Υπουργική Απόφαση. Επισημαίνουμε ότι στην εγκεκριμένη μελέτη δεν προσδιορίστηκε συγκεκριμένη χρήση, αλλά αντίθετα το αρχιτεκτονικό αυτό μνημείο αντιμετωπίστηκε κάτω από το πρίσμα της επίλυσης όλων εκείνων των προβλημάτων (φθορών και βλαβών στατικού χαρακτήρα) που συσσωρευτικά έχουν δημιουργηθεί σε αυτό.

Ακολούθως η Υπηρεσία εκπόνησε σχετική στατική μελέτη, η οποία εγκρίθηκε με τη με αριθ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΒΜΜ/113534/16551/2746/3.7.2013 Απόφαση και τέλος οικονομοτεχνική, που επίσης εγκρίθηκε με τη με αριθ. πρωτ. ΥΠΑΙΘΠΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΒΜΜ/94800/14013/2260/6.6.2013 Υπουργική Απόφαση.

Ο προϋπολογισμός του έργου σύμφωνα με τη μελέτη ανέρχεται στο ποσό του ενός εκατομμυρίου ογδόντα εννέα χιλιάδων ευρώ (1.089.000,00 €) χωρίς αναθεωρήσεις και Φ.Π.Α. και ενός εκατομμυρίου τριακοσίων ογδόντα χιλιάδων ευρώ (1.380.000,00 €) με αναθεωρήσεις και Φ.Π.Α. (23%).

Η υλοποίηση του σχετικού έργου έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ σύμφωνα με τη με αριθ. πρωτ. ΕΥΤΟΠ/Α/ΑΤΤ62/2708/8.7.2013 Απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Τομέα Πολιτισμού με την οποία εγκρίθηκε η ένταξη της πράξης με τίτλο «Αποκατάσταση και ανάδειξη του Φετιχιέ Τζαμί στον αρχαιολογικό χώρο της Ρωμαϊκής αγοράς της Αθήνας, Περιφέρειας Αττικής» στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "ΑΤΤΙΚΗ" με κωδικό ΟΠΣ 448333.

Η ΔΑΒΜΜ βρίσκεται στη διαδικασία δημοπράτησης του σχετικού Έργου μετά το με αριθ. πρωτ. ΕΥΤΟΠ/Γ/ΑΤΤ62/3732/7.10.2013 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Τομέα Πολιτισμού με το οποίο αυτή προεγκρίθηκε.

Όσον αφορά σε τυχόν απόδοση σε χρήση —λατρευτική ή άλλη— του μνημείου, το ΥΠ.ΠΟ.Α. έχοντας υπόψη αφενός την ιδιαίτερη —από αρχαιολογικής άποψης— σημασία του μνημείου και αφετέρου τη θέση του εντός του αρχαιολογικού χώρου της Ρωμαϊκής Αγοράς των Αθηνών, θεωρεί ότι το τέμενος Φετιχιέ θα πρέπει, μετά την αποκατάστασή του, να παραμείνει αποκλειστικά και μόνο επισκέψιμο μνημείο.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υφυπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού
2. ΔΒΜΑ
3. ΔΑΒΜΜ
4. 1^η ΕΒΑ

